FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL

sydjyllandnord@fredningsnaevn.dk
fredningsnaevn.dk/fredningsnaevnene/sydjylland-nordlig-del/
c/o Retten i Kolding, Kolding Åpark 11, 6000 Kolding

Den 26. november 2026

Sagsnr. FN-SJN-61-2024 (Fredningsregisteret, reg.nr. 08277.00 - Kærgård Klitplantage-fredningsforslaget)

Afgørelse om forlængelse af frist for sagens afslutning

Danmarks Naturfredningsforenings (DN) forslag til fredning af Kærgård Klitplantage i Varde Kommune er modtaget af fredningsnævnet den 6. december 2024.

Fredningsnævnet indledte behandlingen af sagen og afholdt offentligt møde med besigtigelse den 20. marts 2025.

Sagen blev herefter udsat på, at de involverede kunne indsende skriftlige bemærkninger, herunder uddybende bemærkninger, til nævnet senest den 1. maj 2025.

Efter modtagelse af flere skriftlige bemærkninger fremsendte DN den 10. juni 2025 reviderede fredningsbestemmelser.

De reviderede fredningsbestemmelser blev sendt i høring den 4. juli 2025 med frist den 19. august 2025. Nævnet modtog herefter to høringssvar.

Den 20. maj 2026 udsendte nævnet høring efter miljøvurderingslovens § 10, jf. § 32, stk. 3, nr. 1, og anmodede om om eventuelle bemærkninger til den screening af fredningsområdet, som DN havde foretaget.

Nævnet bemærkede, at screeningen er sket under henvisning til fredningsforslaget, hvorefter det om forsvarets brug af arealerne fremgår, at en fredning vil have begrænset relevans for forsvarets aktiviteter, idet kørsel med kampvogne skal ske ad faste afmærkede spor, ikke må finde sted i og omkring vådområder og kun efter anvisninger, som Naturstyrelsen har fastsat i samarbejde med Forsvarsministeriet. Desuden fremgår, at fredningsforslaget ikke er en tilladelse til kampvognskørespor og derfor ikke tager stilling til eventuelle skader på naturen som følge af kørsel med kampvogne. DN tager derfor forbehold for, at myndighederne ikke tillader kørsel med kampvogne på heden på grund af Natura 2000-beskyttelsen uden at foretage den nødvendige myndighedsbehandling herom.

Høringsfristen blev fastsat til den 17. juni 2026.

I mail af 16. juni 2026 præciserede nævnet, at eventuelle høringssvar kunne afgives under den forudsætning, at fredningsnævnet agtede at følge fredningsforslaget i den forstand, at der i hvert fald ikke – heller ikke i relation til forsvarets brug af arealerne – ville blive fastsat bestemmelser, der i forhold til DN's forslag til bestemmelser er mere indgribende overfor miljøet/naturen, end hvad der følger af forslagets bestemmelser.

Nævnet modtog høringssvar fra forsvaret og Varde Kommune:

Ved brev af 17. juni 2026 bemærkede forsvaret bl.a. følgende:

> "Etablissement- og Terrænkommandoen konstaterer, at screeningen er foretaget i forhold til de reviderede fredningsbestemmelser for Kærgård Klitplantage, hvori Kommandoens forslag til ændring af fredningsbestemmelserne ikke er imødekommet, jf. bilag 1 [forsvarets høringssvar af 15. august 2025 til det reviderede fredningsforslags bestemmelser]
>
> Etablissement- og Terrænkommandoen fastholder, at fredningsforslagets bestemmer skal ændres, jf. bilag 1.
>
> Såfremt fredningsforslaget fastholdes i nuværende form finder Etablissement- og Terrænkommandoen, at screeningsafgørelsen skal revideres.
>
> Etablissement- og Terrænkommandoen har i tidligere høringssvar gjort indsigelse mod fredningsforslaget og fremsat krav om at fredningsforslagets bestemmelser, med regulering af Forsvars- og beredskabsmæssige aktiviteter inden for fredningsområdet, skal udgå og erstattes af bestemmelser, der sikrer at den til enhver tid gældende aftale mellem Forsvarsministeriet og Miljøministeriet om den militære og beredskabsmæssige brug af Miljøstyrelsens arealer i Oksbølområdet, kaldet Oksbøl-aftalen, skal respekteres af fredningen. Fredningsbestemmelserne skal desuden ikke være gældende for Forsvarsministeriet, så længe der foreligger en aftale med Ministeriet for Grøn trepart om anvendelsen til militære og beredskabsmæssige formål. Tilsvarende skal være gældende, hvis ejerskabet af arealerne overgår til forsvaret eller en 3. part, men anvendelsen stadig understøtter den militære og beredskabsmæssige brug, jf. bilag 1.
>
> Ovenstående ændringer er ikke medtaget i nuværende fredningsforslag.
>
> Det fremgår af udkastet til screening af fredningsforslaget for Kærgård Klitplantage, at det er vurderet, at forslaget har en positiv indvirkning på eller relevans for andre projekter og aktiviteter. Det fremgår desuden af Fredningsnævnets mail, jf. ref., at screeningen er sket under henvisning til fredningsforslaget, hvorefter det om forsvarets brug af arealerne fremgår, at en fredning vil have begrænset relevans for forsvarets aktiviteter, idet kørsel med kampvogne skal ske ad faste afmærkede spor, ikke må finde sted i og omkring vådområder og kun efter anvisninger, som Naturstyrelsen har fastsat i samarbejde med Forsvarsministeriet.
>
> Denne forudsætning strider mod indholdet i Etablissement- og Terrænkommandoens indsigelser mod fredningsforslaget, jf. bilag 1.
>
> Etablissement- og Terrænkommandoen er uenig i vurderingen og finder at fredningsforslaget i dets nuværende udformning har potentiel væsentlig negativ påvirkning på Forsvarets projekt "Spor og veje", som etableres i ramme af oksbølaftalen, og for realiseringen af nuværende

> forsvarsforligs initiativ vedr. opbygning af en tung brigade, idet fredningsforslaget vil kunne have væsentlig negativ påvirkning af træningsmulighederne for brigaden.
>
> Dermed vil fredningsforslaget i den foreliggende udformning medvirke til en negativ påvirkning af Forsvarets kampkraft og opbygningen af den tunge brigade og dermed også for Danmarks forpligtelser til at kunne leve op til Natos kapacitetsmål samt negativt understøtte Danmarks forpligtigelser som Host Nation for allierede enheders ophold og uddannelse i Danmark. Disse påvirkninger er ikke belyst eller vurderet i udkastet til screeningsafgørelse.
>
> Der er i screeningen ikke medtaget påvirkninger, der ligger inden for miljøbegrebet "Materielle goder". Dermed er der generelt ikke foretaget en screening af, om en gennemførelse af fredningsforslaget indebærer en væsentlig påvirkning af Forsvaret eller Beredskabet.
>
> Som følge af det ovenstående er det Etablissement- og Terrænkommandoens opfattelse at det udsendte udkast til screeningsafgørelse ikke er korrekt, men bør revideres med en reel beskrivelse af påvirkningen af "materielle goder", herunder påvirkningen af Forsvaret. Dermed må det også forventes at en revideret screening vil føre til, at der skal udarbejdes miljøvurdering af fredningsforslaget.
>
> Alternativt kan fredningsforslaget ændres som angivet i tidligere høringssvar fra Etablissement- og Terrænkommandoen, senest fremsendt den 15. august 2025, jf. bilag 1. (...)"

Ved brev af 18. juni 2026 bemærkede Varde Kommune bl.a. - i lyset af det meget store område, der foreslås fredet – at man anser fredningsforslaget som en overordnet ramme/en plan, der bl.a. ikke skal hindre forsvarets brug af arealer i overensstemmelse med deres aftale med Naturstyrelsen.

Fredningssagens principielle og muligt indgribende spørgsmål om reguleringen af forsvarets brug af det Natura 2000-beskyttede areal til forsvars- og beredskabsmæssige aktiviteter, herunder øvelser med pansrede hjul- og bæltekøretøjer og udgravning af stillinger, har været behandlet i fredningssagen om det meget lignende areal, Lyngbos Hede, beliggende knapt 3 km nord for Kærgård Klitplantage.

Fredningsnævnet traf således den 26. juni 2025 afgørelse om fredning af Lyngbos Hede, hvorved man bl.a. vurderede, at der med de aftaler, der er indgået mellem Forsvarsministeriet og Miljøministeriet om anvendelse af Miljøministeriets arealer i området foreligger en potentielt konkret trussel mod fredningsværdierne i det fredede område.

Nævnet vurderede også, at kampvognskørsel i det fredede område, der består af prioriterede naturtyper, som på europæiske plan er sjældne og truede, ikke kan undgå at medføre forringelser eller forstyrrelser af de store naturværdier i området, blandt andet fordi kørespor kan medføre terrænændringer, der vil have betydning for påvirkning af lavninger og områdets hydrologi. Forsvarets ønske om, at fredningsafgørelsen skulle respektere aftalerne mellem Forsvarsministeriet og Miljøministeriet, blev således ikke taget til følge.

Forsvaret har den 10. juli 2025 påklaget afgørelsen om fredning af Lyngbos Hede til Miljø- og Fødevareklagenævnet, hvor klagesagen fortsat verserer.

Det principielle og muligt indgribende spørgsmål om reguleringen af forsvarets brug af arealet til forsvars- og beredskabsmæssige aktiviteter må forventes at blive vurderet og afgjort af klagenævnet ved en endelig administrativ afgørelse om Lyngbos Hede. Klagenævnets afgørelse må således forventes at angive visse principielle retningslinjer for afgørelse af det nævnte spørgsmål, som vil skulle lægges til grund i denne sag om fredning af Kærgård Klitplantage.

Fredningsnævnet har derfor siden sommeren 2025 - parallelt med sagsbehandlingen om afgørelse efter miljøvurderingsloven - afventet klagenævnets afgørelse i fredningssagen om Lyngbos Hede.

Fredningsnævnets afgørelse
Nævnet **forlænger fristen for afgørelse i sagen med 1 år, således at fristen udløber den 5. december 2027,** jf. naturbeskyttelseslovens § 37 a, stk. 3.

Begrundelse
Efter naturbeskyttelseslovens § 37 a, stk. 1, bortfalder et fredningsforslag, hvis fredningsnævnet ikke 2 år efter, at fredningssagen er rejst, har truffet afgørelse om sagens afslutning.

Fredningsnævnet kan dog efter § 37 a, stk. 3, i særlige tilfælde inden udløbet af 2-årsfristen beslutte at forlænge fristen med op til 2 år.

Naturbeskyttelseslovens § 37 a hjemler alene adgang til at udsætte fristen én gang. Retsvirkningen af fristoverskridelse er bortfald af fredningsforslaget, hvorefter sagsrejser har et retskrav på at genrejse fredningsforslaget, der herefter skal undergives en ny behandling af fredningsnævnet.

Som ovenfor nævnt har fredningsnævnet siden sommeren 2025 - parallelt med sagsbehandlingen om afgørelse efter miljøvurderingsloven - afventet Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse i fredningssagen om Lyngbos Hede, idet denne afgørelse må forventes at angive visse principielle retningslinjer for afgørelse af spørgsmålet om reguleringen af forsvarets brug af arealet til forsvars- og beredskabsmæssige aktiviteter, som – også under henvisning til instansfølgen mellem klagenævnet og fredningsnævnet - vil skulle lægges til grund i denne sag om fredning af Kærgård Klitplantage.

Da klagenævnsafgørelsen fortsat ikke foreligger, kan denne sag på nuværende tidspunkt ikke forventes afsluttet inden den 5. december 2026 kl. 24, hvor 2-årsfristen for at træffe afgørelse om fredningsforslaget udløber, jf. naturbeskyttelseslovens § 37 a, stk. 1.

Nævnet finder det påkrævet at afvente klagenævnets afgørelse i fredningssagen om Lyngbos Hede, og herefter – og også af procesøkonomiske hensyn - finder nævnet, at der foreligger et sådant særligt tilfælde, at nævnet forlænger fristen som anført ovenfor.

Det er erfaringsmæssigt vanskeligt at forudse, hvornår en fredningssag kan afsluttes, men fredningsnævnet anser det for meget sandsynligt, at sagen kan afsluttes inden den 1. juli 2027.

Denne afgørelse sendes til de klageberettigede og bekendtgøres offentligt.

Afgørelsen er truffet på skriftligt grundlag af nævnets medlemmer; Henrik Gjørup (formand), Flemming Davidsen og Mikkel Berggreen Schmidt.

Klagevejledning
Denne afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er offentligt bekendtgjort. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 43 er følgende klageberettigede:

- ejere og brugere, der skal have afgørelsen tilsendt
- enhver, der under sagen har givet møde for fredningsnævnet eller fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse
- statslige og kommunale myndigheder, hvis interesse berøres af forslaget
- organisationer mv., som antages at have en væsentlig interesse i forslaget

Klage skal indgives skriftligt til Miljø- og Fødevareklagenævnet på en af følgende måder:

- e-Boks/Digital Post, hvor Nævnenes Hus skal vælges som modtager
- e-mail til mfkn@naevneneshus.dk
- brev til Nævnenes Hus, Toldboden 2, 8800 Viborg, att.: Miljø- og Fødevareklagenævnet

Henrik Gjørup
formand